

Arbetslösheten bland flyktingar i Södermanland

Rapport 2011:3

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Länsstyrelsen

611 86 Nyköping

Tel växel: 0155-26 40 00

E-post: sodermanland@lansstyrelsen.seHemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland**Ansvarig utgivare****Lucie Riad****År 2011****Nr 3****ISSN 1400-0792**

Sammanfattning

Denna undersökning grundar sig på uppgifter från Arbetsförmedlingen om inskrivna personer under ett treårsintervall, nämligen åren 2007, 2008 och 2009, och deras situation den sista dagen i intervallet.

Huvudresultatet är att det är särskilt svårt för nyanlända flyktingar att få arbete jämfört med hur det är för övriga utlandsfödda och för svenskfödda. Av de nyanlända flyktingarna hade 12 procent jobb, av övriga utlandsfödda 26 procent och av svenskfödda 37 procent.

I Södermanlands, Östergötlands och Kronobergs län får flyktingarna i mindre utsträckning jobb än i Sveriges övriga län, vilket bl a beror på näringslivsstrukturen och fordonsindustrins tillbakagång. I Eskilstuna hade 34 procent av det totala antalet inskrivna arbete den sista december 2009. I Trosa hade 45 procent fått arbete.

De flyktingar som skrevs in var huvudsakligen i åldrarna 25 - 44 år. De är alltså i arbetsföra åldrar. Vad man har för utbildningsnivå tycks inte spela någon roll för jobbchanserna, däremot varifrån man kommer. Lättast att få jobb har de från Östeuropa och Latinamerika. Efter ett år i Sverige ökar flyktingarnas chans att få jobb, men därefter spelar det mindre roll.

Arbetsmarknaden fungerar inte optimalt när många människor saknar arbete samtidigt som mycket arbete behöver utföras. En särskilt utsatt grupp utgör de nyanlända flyktingarna. Detta är ett stort resursslöseri för samhället och innebär stora problem för individerna.

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
De arbetslösa som får eller inte får jobb	2
Det geografiska ursprungets betydelse.....	4
Utbildningens betydelse	4
Vistelsetidens betydelse	6
Södermanland jämfört med andra län	8
Diskussion och slutsatser	12

Inledning

Det är särskilt svårt för flyktingar att få arbete jämfört med hur det är för övriga utlandsfödda och för svenskfödda. Det beror givetvis på flera saker. Den förklaring som anses viktigast är att själva situationen man befinner sig i, att vara flykting, är en mycket svår situation. Därtill kommer givetvis språksvårigheterna. Andra betydelsefulla faktorer är vilken utbildning, vilken utbildningsnivå, vilket yrke och vilken arbetslivserfarenhet man har. Ålder och kön påverkar också jobbchanserna.

Denna undersökning grundar sig på uppgifter från Arbetsförmedlingen om arbetslösa flyktingar. Med arbetslösa menar man dem som är inskrivna på Arbetsförmedlingen och därmed har en kontrolluppgift. De som saknar kontrolluppgift betraktas inte som arbetslösa. Över 50 procent av dem som är födda i Afrika förvärvsarbetar inte och saknar samtidigt kontrolluppgift. Över 40 procent av asiaterna varken förvärvsarbetar eller är arbetslösa.

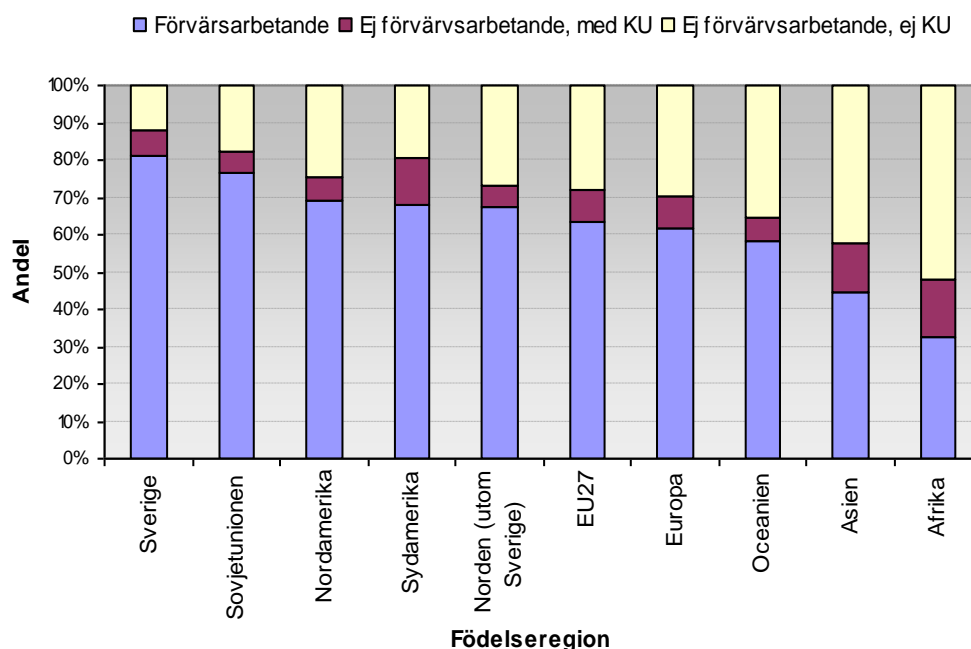

Fig. 1. Förvärvsfrekvensen i Södermanlands län år 2007 uppdelat på födelseregion. KU betyder kontrolluppgift. Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län/SCB.

Arbetsförmedlingens statistik togs fram i januari 2010 och levererades till länsstyrelserna och Migrationsverket i juni 2010. En del statistik är hämtad direkt från Statistiska centralbyråns (SCB) webbsida eller är specialbeställd från SCB.

De arbetslösa som får eller inte får jobb

Under åren 2007, 2008 och 2009 skrevs 33 362 personer in som arbetssökande på arbetsförmedlingarna i Södermanland. Av dem var 4 procent nyanlända flyktingar*, 20 procent övriga utlandsfödda och 76 procent svenskfödda.

Tabell 1. Antal personer som skrevs in på Arbetsförmedlingen under åren 2007, 2008 eller 2009. *Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län/Arbetsförmedlingen.*

	upp till 24 år	25 - 44 år	över 45 år	totalt
Nyanlända flyktingar*	199	1 059	224	1 482
Övriga utlandsfödda	1 112	3 559	1 902	6 573
Svenskfödda	8 954	10 508	5 845	25 307

70 procent av de nyanlända flyktingar som skrevs in på Arbetsförmedlingen var i åldrarna 25 - 44 år, medan motsvarande andel av de svenskfödda var 40 procent och av övriga utlandsfödda 53 procent. I åldersgruppen upp till 24 år finns 35 procent av de svenskfödda. Motsvarande ungdomsarbetslöshet tycks saknas hos de utlandsfödda. Detta kan ha att göra med att de utlandsfödda ungdomarna inte anmäler sig arbetslösa i samma utsträckning som svenskfödda ungdomar.

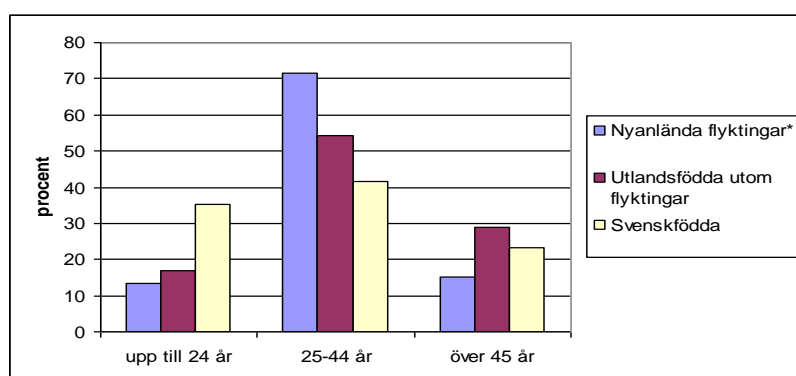

Fig. 2. Åldersfördelning bland dem som skrivits in på Arbetsförmedlingen under åren 2007, 2008 eller 2009. *Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län/Arbetsförmedlingen.*

Av alla dem som skrevs in på Arbetsförmedlingen under de tre åren 2007, 2008 och 2009 i Södermanland, hade i genomsnitt 37 procent jobb den 31 december 2009. Genomsnittet dras ner av den största kommunen Eskilstuna, där endast 34 procent hade fått jobb den 31 december 2009. I de små kommunerna Trosa och Strängnäs, men även Gnesta och Vingåker hade större andelar fått jobb, nämligen mellan 40 och 45 procent. I de övriga kommunerna låg genomsnittet på 39 procent.

* De som fått uppehållstillstånd under åren 2007, 2008 och 2009 och omfattas av förordningen 1990:927.

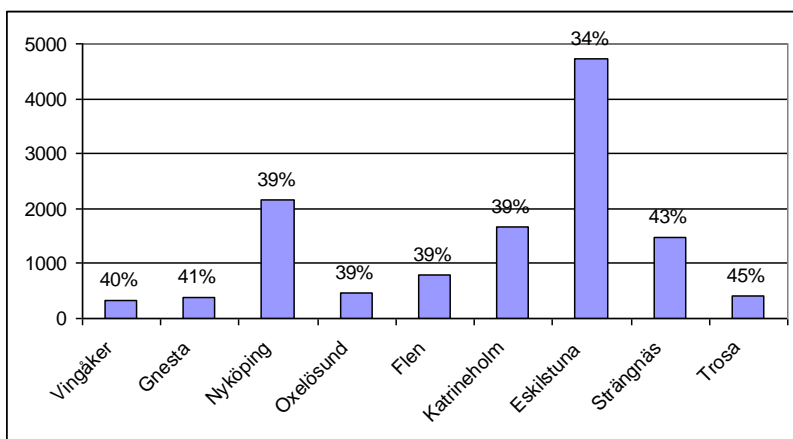

Fig. 3. Antal människor som hade jobb 31 december 2009 efter att ha skrivits in på Arbetsförmedlingen under åren 2007, 2008 eller 2009. Andel som fått jobb anges i procent. Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län/Arbetsförmedlingen.

Jämför man grupperna nyanlända flyktingar, övriga utlandsfödda och svenskfödda är det stora skillnader i arbetslöshet. Den sista december år 2009 hade endast 12 procent av de nyanlända flyktingarna fått jobb och 26 procent av de övriga utlandsfödda. För de svenskfödda är andelen 37 procent. Det är betydligt svårare för en flykting att få arbete än för en person som invandrat till Sverige av andra skäl. Det är också mycket svårare för en utlandsfödd att få jobb än för en svenskfödd.

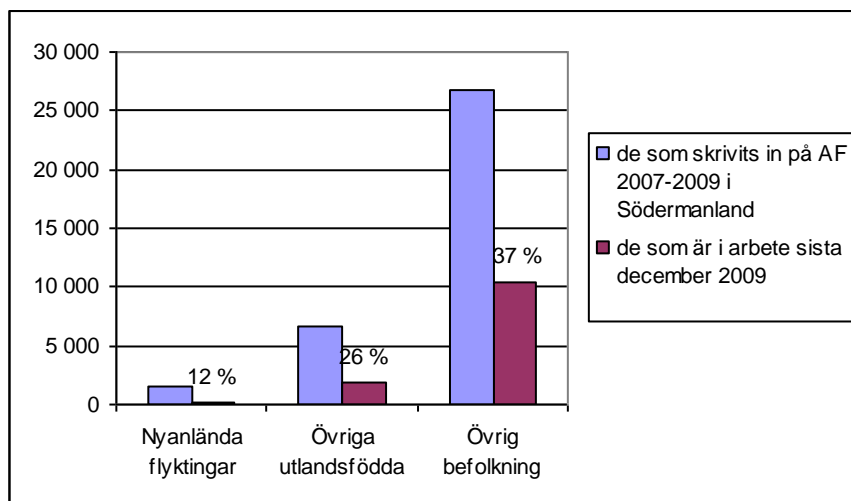

Fig. 4. Antal som skrivits in på Arbetsförmedlingen under åren 2007-2009 och andel av dem i arbete sista december 2009. Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län/Arbetsförmedlingen.

Det geografiska ursprungets betydelse

Arbetslösheten är olika hög hos utlandsfödda från olika länder vare sig de är flyktingar eller inte. Det finns ett tydligt samband mellan ursprungsregioner och andel människor i arbete. Ett undantag utgör flyktingar från övriga regioner (d v s från Västeuropa, Nordamerika eller Oceanien). Svårast att få jobb har afrikaner och asiater. 19 procent av de afrikaner som skrevs in på Arbetsförmedlingen 2007-2009 och 22 procent av asiaterna hade jobb den sista december 2009. För östeuropéer och latinamerikaner är siffrorna 33 respektive 31 procent. Bland flyktingar är fördelningen densamma, men andelen i arbete ungefär hälften av andelen i arbete av alla utlandsfödda. Av de afrikanska flyktingarna hade 10 procent jobb, av dem från övriga regioner endast 5 procent och av de latinamerikanska flyktingarna 18 procent.

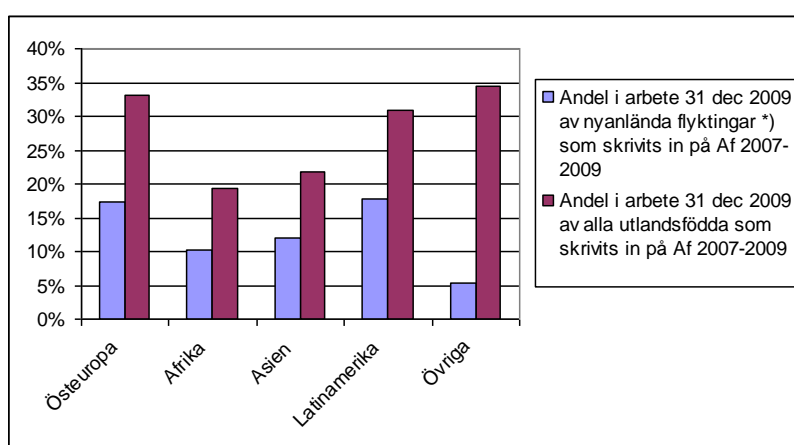

Fig. 5. Andel i arbete sista december 2009 av dem som skrivits in på Arbetsförmedlingen under åren 2007-2009 beroende på ursprungsland. Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län/Arbetsförmedlingen.

Utbildningens betydelse

Den utbildningsnivå man har påverkar chanserna att få jobb. För nyanlända flyktingar är det svårt att få jobb vilken utbildningsnivå man än har. För utlandsfödda är det viktigast att gå ut grundskolan. Att ha gått gymnasiet påverkar positivt. Eftergymnasiala studier inverkar inte särskilt mycket. För hela befolkningen gäller att gymnasium eller inte är avgörande för chansen att få jobb.

Av dem som gått ut gymnasiet hade 40 procent arbete den 31 december 2009 (av dem som skrivits in på Arbetsförmedlingen under åren 2007 till 2009), men bara 27 procent av dem som gått ut grundskolan. Att ha en eftergymnasial utbildning påverkar positivt, men inte i någon särskilt hög grad. 45 procent av dem med eftergymnasial utbildning hade fått jobb 31 december 2009.

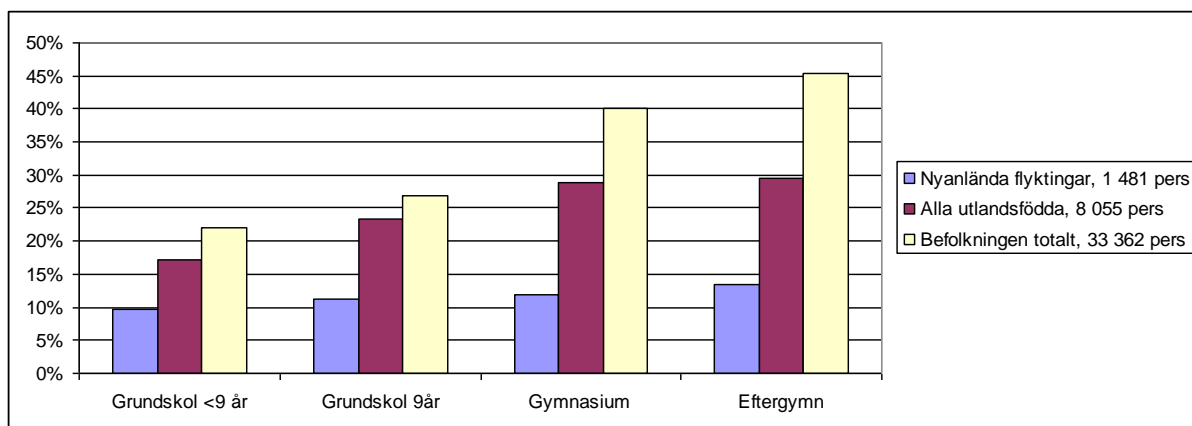

Fig. 6. Andel i arbete 31 december 2009 av dem som skrevs in på Arbetsförmedlingen under 2007 till 2009. Antalet anges i teckenförklaringen. Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län/Arbetsförmedlingen.

Allmänt sett är det svårast för dem som inte har gått ut grundskolan att få jobb. Störst chans att få jobb utan att ha gått ut grundskolan tycks arbetsökande i Trosa och Oxelösund ha. Minst chans har man i Eskilstuna, Katrineholm och Flen.

Att ha gått ut grundskolan gör det betydligt lättare att få jobb i Flen, Katrineholm och Nyköping. I de övriga kommunerna i Södermanland tycks det inte vara så viktigt att ha gått ut grundskolan.

Det som har absolut störst betydelse för chanserna att få jobb är om man har gått ut gymnasiet eller inte. Detta gäller samtliga kommuner i länet.

Att ha postgymnasiala studier bakom sig är inte lika viktigt som att ha gått ut gymnasiet. I Nyköping är det dock betydligt lättare för de arbetslösa med postgymnasiala studier bakom sig att få jobb än för dem som enbart gått ut gymnasiet. I Strängnäs, Vingåker och Oxelösund är det ingen större skillnad.

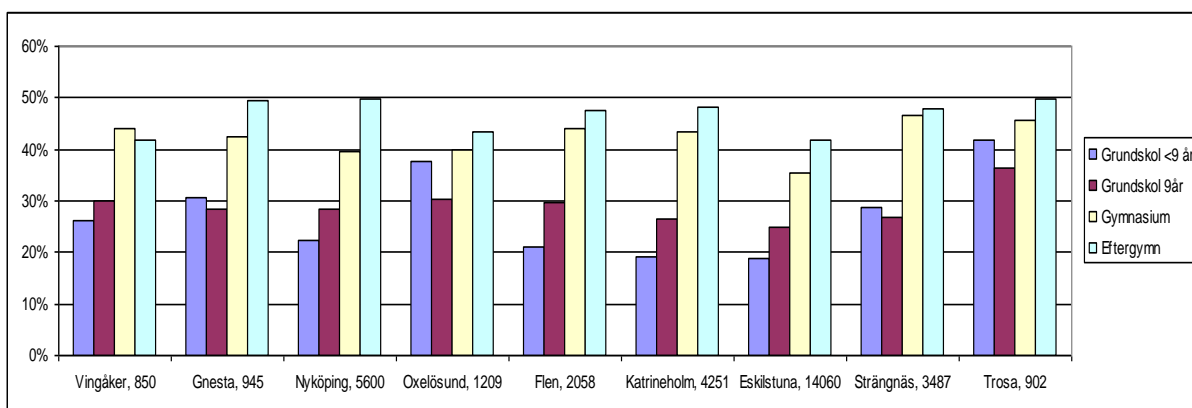

Fig. 7. Andel i arbete av dem som skrivits in på Arbetsförmedlingen åren 2007 till 2009 uppdelat efter utbildningsnivå. Antalet är angivet vid kommunnamnen. Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län/Arbetsförmedlingen.

I Arbetsförmedlingens statistik ingår information om de arbetslösas utbildningsnivå, men inte utbildningens inriktning. Av de tjugo vanligaste yrkena i Sverige, kräver egentligen bara tre eller fyra en högskoleutbildning. För flera jobb skulle förmodligen en genomgången grundskola räcka, men många arbetsgivare kräver att man har gått ut gymnasiet.

Tabell 2. De tjugo vanligaste yrkena i Sverige år 2008 och samtliga anställda inom yrket. *Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län/SCB.*

Yrken	Antal
undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl.	166 873
vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	154 282
försäljare, fackhandel	102 659
företagssäljare	85 450
barnskötare m.fl.	92 265
övrig kontorspersonal	87 526
förskollärare och fritidspedagoger	81 186
grundskollärare	80 955
systemerare och programmerare	69 805
skötare och vårdare	65 330
försäljare, dagligvaror	64 023
lastbils- och långtradarförare	56 822
bokförings- och redovisningsassistenter	56 234
lagerassistenter m.fl.	58 033
köks- och restaurangbiträden	56 836
administratörer i offentlig förvaltning	44 889
byggnadsträarbetare, inredningssnickare m.fl.	42 900
verktygsmaskinoperatörer	48 721
hotell- och kontorsstädare m.fl.	67 724
administrativa assistenter	43 846

Vistelsetidens betydelse

När man studerar den del av befolkningen som är född utomlands och jämför med den del som är född i Sverige, brukar man se skillnader i sysselsättningsgrad beroende på de utlandsföddas vistelsetid i Sverige. Då betraktar man tidsrymder upp till över tio år. Studerar man däremot den mer begränsade gruppen flyktingars sysselsättningsgrad efter 0-1, 1-2 respektive 2-3 års vistelsetid i landet, ser bilden delvis annorlunda ut.

Ju längre en individ har varit i Sverige, dvs ju längre sedan det var personen fick sitt uppehållstillstånd (2-3 år, 1-2 år eller 0-1 år sedan), desto större är chansen att få jobb. Det är skillnad på att ha varit i Sverige i 0-1 år respektive 1-2 år. Skillnaden är betydligt mindre mellan att ha varit i Sverige 1-2 respektive 2-3 år.

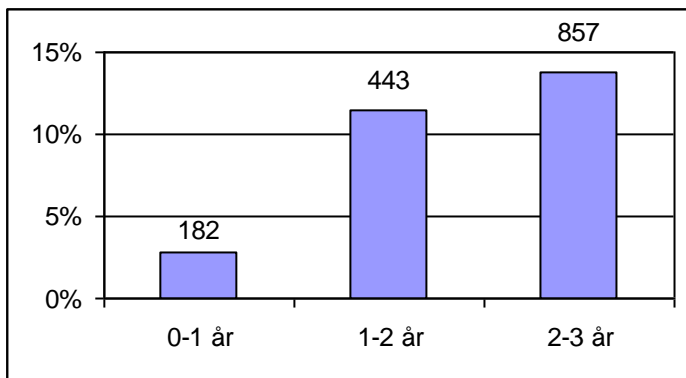

Fig. 8. Andel flyktingar i arbete 31 december 2009 dem som skrivits in på Arbetsförmedlingen åren 2007 till 2009 beroende på vistelsestid i Sverige. Antalet anges ovanför stapeln. Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län/Arbetsförmedlingen.

Påståendet att ju längre man har varit i Sverige desto mer sannolikt är det att man har ett jobb, stämmer i Oxelösund, Flen, Gnesta, Nyköping och Eskilstuna, men inte i Katrineholm, Strängnäs och Trosa.

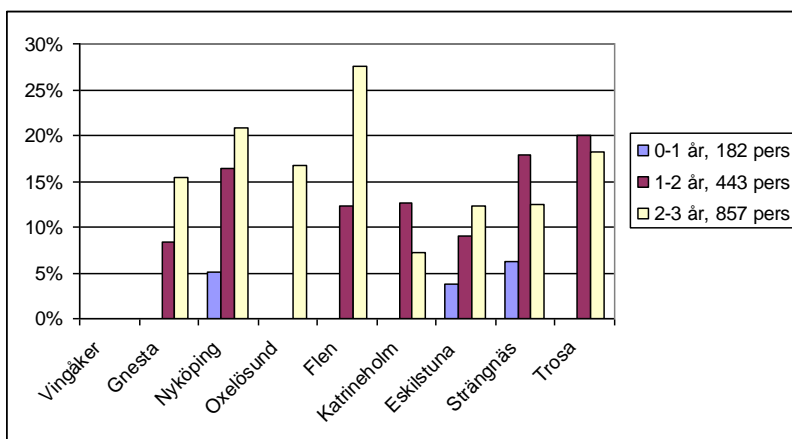

Fig. 9. Antal nyanlända flyktingar* som skrivits in på Arbetsförmedlingen under åren 2007, 2008 och 2009 och hade jobb 31 december 2009 uppdelat på år för permanent uppehållstillstånd (PUT). Antalet anges i teckenförklaringen. Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län/Arbetsförmedlingen.

Södermanland jämfört med andra län

Under åren 2007 till 2009 skrevs över en miljon människor (1 090 199) in på Arbetsförmedlingen i hela Sverige. I Södermanland skrevs 33 362 personer in. I riket i genomsnitt hade 42 procent av dem arbete den sista december 2009. I Södermanland hade 37 procent fått jobb, vilket är den lägsta siffran jämfört med alla andra län. Detta har dels att göra med näringslivets struktur som inneburit en högre arbetslöshet i Södermanland än i de flesta andra län, dels med att de senaste årens nedgång i fordonsbranschen har påverkat den största staden Eskilstuna, men även Flen, Katrineholm och Vingåker, starkt.

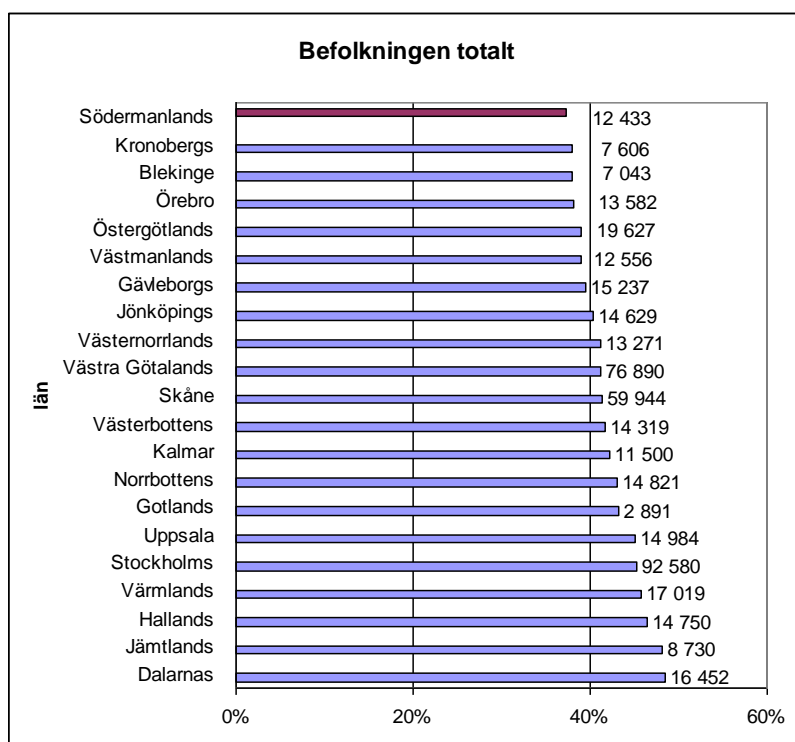

Fig. 10. Andel som hade jobb 31 december 2009 av dem som skrevs in på Arbetsförmedlingen under åren 2007, 2008 eller 2009. Det antal av dem som jobbade 31 december 2009 anges vid respektive stapel. *Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län/Arbetsförmedlingen.*

Lättast tycks det vara att få jobb i Jämtlands och Dalarnas län. En möjlig förklaring är att de länen har en stor andel äldre i sin befolkning. Detta har lett till en begynnande arbetskraftsbrist, vilket kan ha underlättat chanserna för de arbetsökande att hitta jobb.

I Stockholms län ligger förklaringen snarare i att arbetsmarknaden är stor. Det gör att matchningen mellan de arbetssökandes kompetenser och den kompetens som arbetsgivarna efterfrågar blir lättare.

Utlandsföddas situation i länen uppvisar samma mönster. Av dem som skrevs in på Arbetsförmedlingen i riket under åren 2007 till 2009 var 274 426 utlandsfödda. Av dem hade i genomsnitt 33 procent fått jobb den sista december 2009. I Södermanland skrevs 8 055 utlandsfödda in och 26 procent av dem hade jobb 31 december 2009. Det är den lägsta andelen av Sveriges tjugo länen.

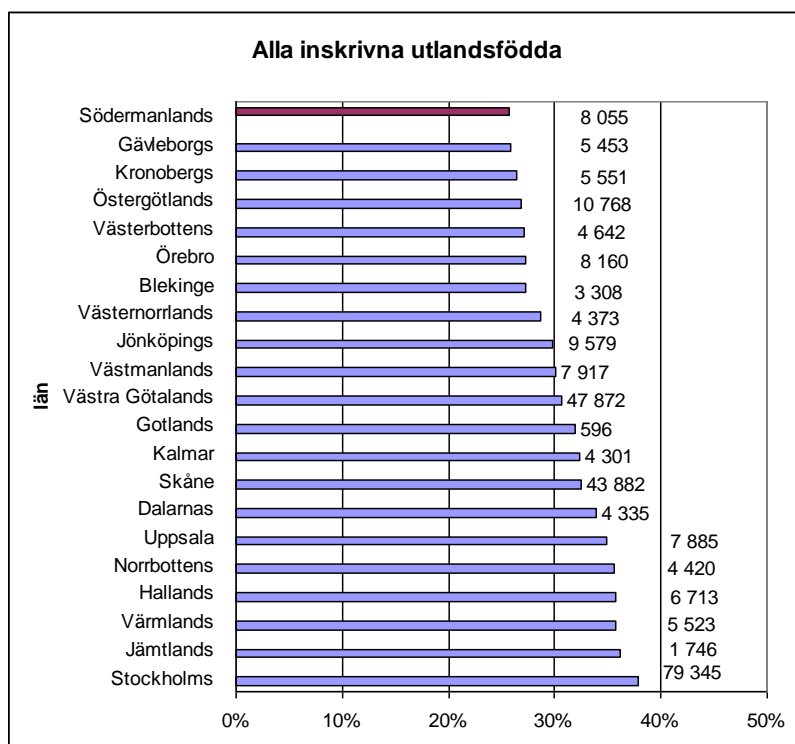

Fig. 11. Andel av de utlandsfödda som hade jobb 31 december 2009 av dem som skrevs in på Arbetsförmedlingen under åren 2007, 2008 eller 2009. Det antal av dem som jobbade 31 december 2009 anges vid respektive stapel. *Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län/Arbetsförmedlingen.*

Av de utlandsfödda som skrevs in på Arbetsförmedlingen åren 2007, 2008 och 2009 i riket var 1 542 flyktingar. De utgör 18 procent av det totala antalet utlandsfödda.

Tabell 3. Antal och andel nyanlända flyktingar som hade jobb 31 december 2009, efter att ha skrivits in på Arbetsförmedlingen under åren 2007, 2008 eller 2009, beroende på födelseregion. *Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län/Arbetsförmedlingen.*

	Östeuropa	Afrika	Asien	Latinamerika	Västeuropa, Nordamerika och Oceanien
Andel i arbete	33 %	19 %	22 %	31 %	34 %
Antal i arbete	401	736	94	424	423

Oberoende av vilken världsdel flyktingarna kommer ifrån, har de svårare att få jobb i Södermanland än i många andra län.

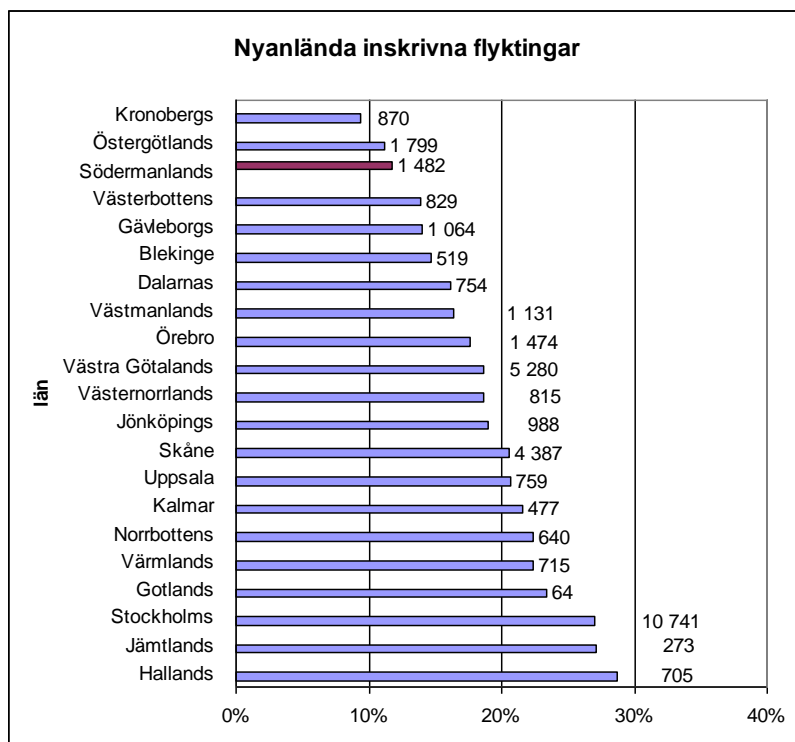

Fig. 12. Andel som hade jobb 31 december 2009 av de nyanlända flyktingar som skrevs in på Arbetsförmedlingen under åren 2007, 2008 eller 2009. Det antal av dem som jobbade 31 december 2009 anges vid respektive stapel. *Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län/Arbetsförmedlingen.*

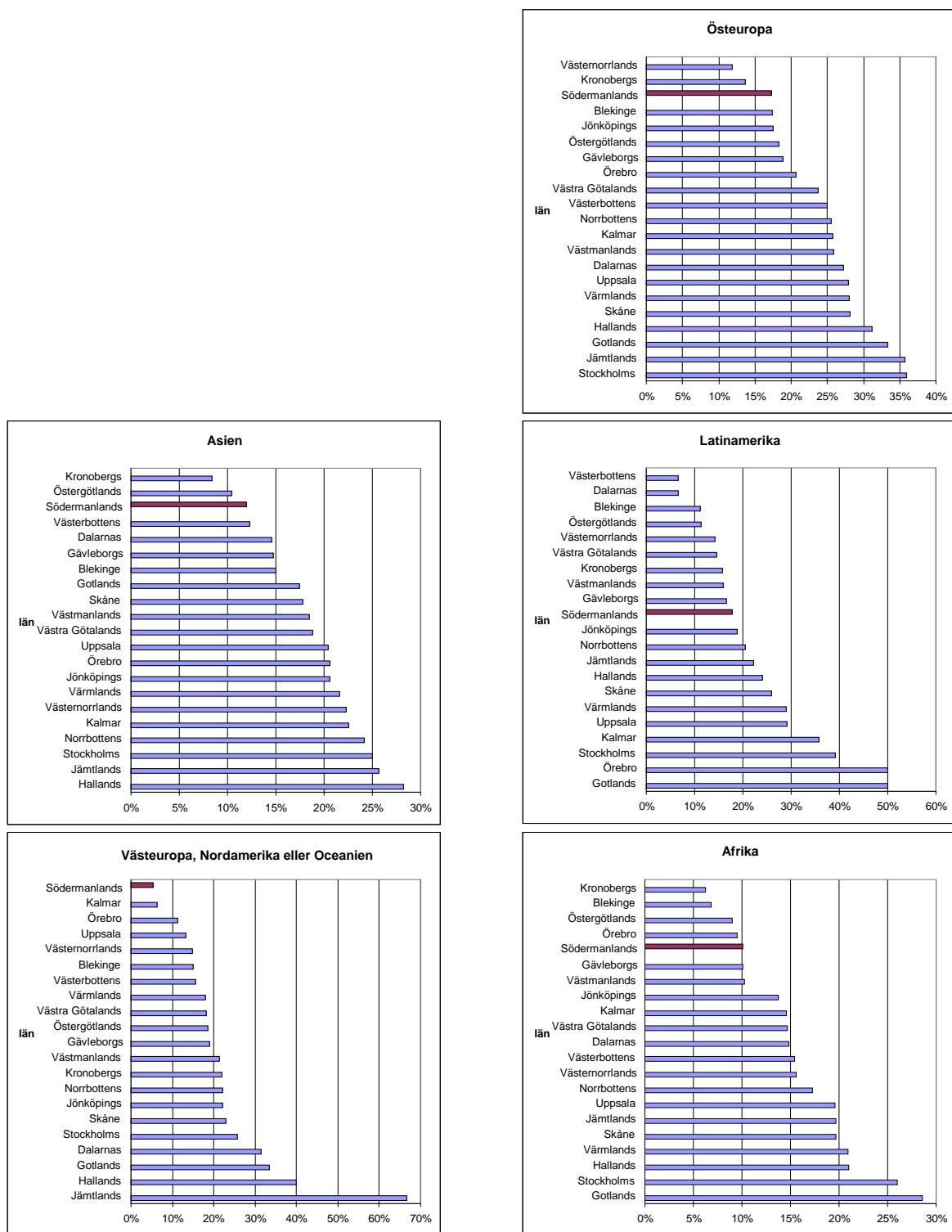

Fig. 13. Andel som hade jobb 31 december 2009 av de nyanlända flyktingar som skrevs in på Arbetsförmedlingen under åren 2007, 2008 eller 2009 uppdelat på födelseregion. Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län/Arbetsförmedlingen.

Diskussion och slutsatser

Grunddata till denna undersökning är information om inskrivna personer på Arbetsförmedlingen under ett treårsintervall och deras situation den sista dagen i intervallet. Eftersom en stor del av de utlandsfödda inte är inskrivna på Arbetsförmedlingen, ingår de inte i denna undersökning. Det finns anledning att fundera över varför de inte är inskrivna.

Huvudresultatet är att nyanlända flyktingar över huvud taget har mycket svårt att få arbete. Detta är givetvis ett stort resursslöseri för samhället och innebär stora problem för individerna. De nyanlända flyktingarna som var jobbsökande under undersökningsperioden var huvudsakligen i 25- till 44- årsåldern och i allra högsta grad i arbetsför ålder.

Jämfört med svårigheterna för utlandsfödda att få jobb kan man säga att flyktingarna har det nästan dubbelt så svårt. Det kan finnas flera förklaringar som inte berörs i denna studie. En är att det rent allmänt är svårt att vara flykting, d v s att ha flytt från sitt land, att oroa sig över släktingar och vänner, att inte ha sökt sig hit av fri vilja m m. En annan aspekt är språkets betydelse. Det allra viktigaste för möjligheten att få jobb är förmågan att kommunicera. Det tar tid att lära sig ett nytt språk. De nyanlända har inte varit i Sverige mer än högst tre år. Vi vet samtidigt att det finns utländsk arbetskraft i Sverige som över huvud taget inte talar svenska och ändå jobbar.

Att utbildningsnivån inte påverkar flyktingarnas chanser att få jobb kan verka förvånande. Det kan finnas förklaringar i utbildningens inriktning, men inga slutsatser kan dras av den statistik som har använts här.

Jämfört med andra län är det svårast att få jobb i Södermanland. En del av förklaringen är nedgången i fordonsbranschen, som har drabbat Eskilstuna särskilt hårt. Men arbetslösheten drabbar dem som är utlandsfödda betydligt starkare än de svenskfödda. De utlandsfödda står i princip för hela variationen i sysselsättningsgrad på den svenska arbetsmarknaden. Detta visas i nedanstående diagram. Oberoende av var de svenskfödda bodde år 2007 (innan finanskrisen), låg förvärvsfrekvensen på omkring 80 procent. För de utlandsfödda skiftade den från knappt 80 till under 40 procent beroende på var man bodde. Det betyder att de utlandsfödda utgör själva dragspelet på arbetsmarknaden. I goda tider anställs de och i dåliga får de gå i högre grad än andra.

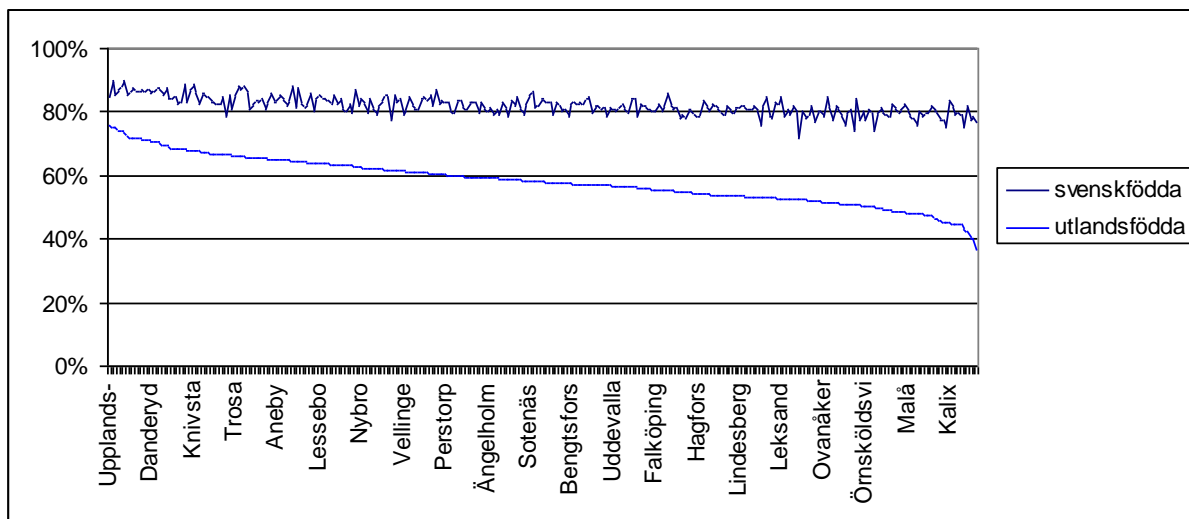

Fig. 14. Förvärvsfrekvens bland svenskfödda respektive utlandsfödda i samtliga av Sveriges kommuner år 2007.
 Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län/Tillväxtverket (rAps)/SCB.

Arbetsmarknaden fungerar inte optimalt när många människor saknar arbete samtidigt som mycket arbete behöver utföras. En särskilt utsatt grupp utgör de nyanlända flyktingarna. Länsstyrelsen har ett uppdrag att underlätta för nyanlända flyktingar att etablera sig i Sverige. Det ansvaret delar Länsstyrelsen med flera andra myndigheter, kommuner och andra organisationer. Det är uppenbart att det finns anledning att undersöka ytterligare vägar för att nå en förbättrad och snabbare etablering.

Rapporter utgivna under 2011:

Nr	Titel	Ansvarig utgivare
1	Eftersök av småsvalting i fjärdarna undanför Nyköping 2007	Helena Hergren
2	Undersökning av mjukbottenfauna i Askö-Landsområdet 2009	Birgitta Andersson

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Länsstyrelsen i Södermanlands län
Stora Torget, 611 86 Nyköping
Tel växel: 0155-26 40 00
www.lansstyrelsen.se/sodermanland